

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W LUBLINIE

20-074 Lublin, ul. Spokojna 9a
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48, Tel/Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin , dnia 14 kwietnia 2003 r.

RLU – 56S- 18/02/MW

DECYZJA RLU – 11/03

Stosownie do treści art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000 r. Nr 122 poz. 1319 ze zm .), oraz § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. nr18 poz. 172 ze zm .), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu przeciwko Bogusławowi Sz. i Marianowi G. prowadzącym firmę „Onyx” w Krasnymstawie.

działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów :

I. na podstawie art. 9 ustawy w/w uznaje się za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz , o którym mowa w art. 8 ust. 2 pkt. 6 w/w ustawy praktykę, polegającą na pobieraniu od rodzin osób zmarłych w SP ZOZ w Krasnymstawie opłat za mycie , golenie , ubieranie , włożenie zwłok do trumny i nakazuje zaniechania jej stosowania.

II. na podstawie art. 11 ust. 1 , w/w ustawy – nie stwierdza się stosowania przez Bogusława Sz. a I Mariana G. prowadzących firmę „Onyx” w Krasnymstawie, praktyki ograniczającej konkurencję , o której mowa w art.8 ust. 2 pkt. 5 , polegającej na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania lub rozwoju konkurencji .

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 25 października 2002 r. w związku ze skargą konsumenta wszczął z urzędu postępowanie administracyjne przeciwko Bogusławowi Sz. i Marianowi G. prowadzącym firmę „Onyx” s.c. w Krasnymstawie (zwanym dalej „Onyx”).

Zdaniem organu antymonopolowego zarzucone „Onyx” w skardze działania, a mianowicie pobieranie przez przedsiębiorcę dzierzawiącego prosektorium przyszpitalne opłat od rodzin osób zmarłych w szpitalu za przygotowanie zwłok do pogrzebu tj., mycie , golenie , ubieranie , włożenie do trumny oraz przechowywanie zwłok w chłodni przez okres potrzebny do zorganizowania pogrzebu, stanowią naruszenie art. 8 ust. 1 i 2 pkt. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis ten mówi, że zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej, poprzez narzucanie uciążliwych warunków umowy, przynoszących przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści. Natomiast zdarzenia opisane w skardze, polegające na niedopuszczeniu innych firm pogrzebowych do wykonywania usług związanych z chowaniem zmarłych, poprzez uniemożliwienie korzystania przez te firmy z kostnicy przyszpitalnej celem przygotowania zwłok do pogrzebu oraz poprzez wykorzystanie kontaktu z rodziną zmarłego do narzucania jej zlecenia „Onyx” usługi pogrzebowej , organ antymonopolowy oceniał w kontekście naruszenia art. 8 ust.2 pkt.5 ustawy, tj praktyki polegającej na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania lub rozwoju konkurencji.

„Onyx” w odpowiedzi na wszczęcie postępowania pismem z dnia 11.11.2002 r. nie przyznał się do naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów .

Wyjaśnił, że stosuje kwestionowane przez organ antymonopolowy opłaty od początku dzierzawy prosektorium. Na dowód powyższego załączył stosowany przez „Onyx” cennik usług prosektoryjnych. Jego zdaniem do stosowania tych opłat upoważniają go zapisy umowy najmu prosektorium , a ponadto koszty , które ponosi w związku z prowadzoną tu działalnością. Zaprzeczył natomiast, że pobiera opłaty za przechowywanie zwłok osób zmarłych w SP ZOZ w K. w chłodni przez 1 dobę.

Podniósł, że działalność jaką prowadzi „Onyx” nie nosi znamion monopolu. Tezę tę potwierdza powszechność dostępu do tego typu usług , jednorodność stosowanych cen , a także brak działań innego typu ograniczających konkurencję. Zdaniem „Onyx” kwalifikacja prawna odnośnie opłat pobieranych przez niego od rodzin osób zmarłych w SPZOZ w Krasnymstawie jest niewłaściwa. Warunki umowy nie zostały kontrahentom „Onyx” narzucone , gdyż rodziny osób zmarłych nawet nie próbowały negocjować warunków umowy tj. wysokości opłat. Wobec powyższego nie może być postawiony przedsiębiorcy zarzut narzucania warunków umowy . Zdaniem „Onyx” nie spełnione zostały również przesłanki dotyczące uciążliwości narzuczonych warunków oraz nieuzasadnionych korzyści po stronie przedsiębiorcy dominującego. Odnośnie zarzutu dotyczącego uniemożliwiania innym przedsiębiorcom

pogrzebowym dostępu do chłodni celem przygotowania przez nich zwłok do pogrzebu oraz wywierania nacisku na rodzinę osoby zmarłej celem zlecenia jej usługi pogrzebowej to zarzuty te, zdaniem „Onyx” są bezpodstawne i nieprawdziwe.

Podsumowując, „Onyx” wniósł o niestwierdzenie stosowania zarzucanych mu praktyk.

W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy organ antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny :

Bogusław Sz., w związku z wygranym przetargiem na dzierżawę budynku prosektorium, zorganizowanym przez SP ZOZ w Krasnymstawie zawarł z SPZOZ w Krasnymstawie w dniu 05.08.2002 r. umowę najmu nieruchomości zabudowanej budynkiem kostnicy w Krasnymstawie. Na podstawie aneksu 27.08. 2002 r. stroną umowy najmu został Bogusław Sz. oraz Marian G., wspólnicy spółki cywilnej „Onyx”s.c. w Krasnymstawie. „Onyx” jest więc jedynym dzierżawcą, jedynych na terenie Krasnegostawu i okolic pomieszczeń przystosowanych do przechowywania zwłok ludzkich.

Obowiązki dzierżawcy prosektorium w zakresie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w SP ZOZ w Krasnymstawie określa umowa najmu. Wynika z niej, że obowiązkiem dzierżawcy jest nieodpłatne wykonywanie czynności, o których mowa w regulaminie porządkowym wynajmującego w części dotyczącej obowiązków Zakładu Opieki Zdrowotnej.

Powyższe czynności na podstawie pisemnego oświadczenia rodziny zmarłego mogą być wykonane w kostnicy bezpośrednio przez rodzinę zmarłego lub wybraną przez rodzinę firmę pogrzebową, w czym najemca nie może czynić żadnych przeszkód. W wypadku zgłoszenia przez rodzinę zmarłego żądania wykonania czynności, które przekraczają zakres nieodpłatnych obowiązków wynikających z regulaminu porządkowego, Najemca ma prawo pobierać za te czynności od rodziny zmarłego wynagrodzenie w wysokości uzgodnionej z rodziną. Najemca ma obowiązek nieodpłatnego przechowywania w chłodni zwłok osób zmarłych w szpitalu przez 1 dobę, zaś po tym czasie może pobierać wynagrodzenie w wysokości uzgodnionej z rodziną.

Ponadto obowiązkiem Najemcy jest złożenie zwłok do trumny, wydanie ich rodzinie i wystawienie w pomieszczeniu do wydawania zwłok. Pismem z dnia 05.12. 2002 r. SP ZOZ w Krasnymstawie stwierdził, że zakres obowiązków „Onyx” o charakterze bezpłatnym wobec zwłok osób zmarłych w szpitalu zawarty w regulaminie porządkowym, o którym

mowa wyżej, obejmuje dokonywanie przedpogrzebowych czynności obsługowych (mycie , golenie , ubieranie) w odzież dostarczoną przez rodzinę zmarłego oraz przechowywanie zwłok w chłodni przez 1 dobę od przyjęcia zwłok.

Szpital wyjaśnił, że biuro prosektorium czynne jest w godz. 7⁰⁰- 15⁰⁰ , że w tych godzinach wydaje się zwłoki z prosektorium, natomiast przyjęcie zwłok do chłodni możliwe jest przez całą dobę .

Z przedstawionego przez „Onyx” cennika usług wynika, że stosował w zakresie usług prosektoryjnych następujące stawki :

1. Pierwsza doba bezpłatna;
2. Każda następna doba po 100 zł (negocjacja z rodziną zmarłego);
3. Przygotowanie ciała do pogrzebu od 100 zł do 200 zł (negocjacja z rodziną zmarłego);
4. Wystawienie do kaplicy od 0 – 100 zł (negocjacja z rodziną zmarłego);

„Onyx” na wykonane usługi prosektoryjne wystawiał faktury. Z analizy faktur wynika , że „Onyx” od początku swojego działania pobierał opłaty za przygotowanie zwłok do pogrzebu od rodzin osób zmarłych w szpitalu w kwotach od 100 do 470 zł . W miesiącu wrześniu 2002 pobrał od rodzin osób zmarłych w szpitalu opłaty „za przygotowanie zwłok do pogrzebu” co najmniej w 12 przypadkach . Przypadków tych mogło być więcej , ale z powodu braku możliwości ustalenia personaliów osoby zmarłej , co dotyczy niektórych faktur, podanie liczby dokładnej jest niemożliwe. Ponadto z w/w faktur nie wynika, czy dokonana usługa „przygotowanie zwłok do pogrzebu” dotyczyła czynności standardowych, czy też ponadstandardowych – odpłatnych. Zważywszy, że „Onyx” przyznał , że pobierał od rodzin osób zmarłych w SP ZOZ w Krasnymstawie opłaty za mycie , golenie, włożenie zwłok do trumny fakt ten przyjęto za bezsporny, natomiast ustalenie na podstawie analizy faktur ilościowego zakresu tych działań np. w skali miesiąca jest niemożliwe. Porównując ilość osób zmarłych w SPZOZ w Krasnymstawie w miesiącu wrześniu 2002 tj. 45 z ilością wystawionych przez „Onyx” faktur na usługę „przygotowanie zwłok do pogrzebu” tj. 12 można stwierdzić , że opłata kwestionowana przez organ antymonopolowy nie była pobierana we wszystkich przypadkach.

Wniosek powyższy potwierdza porównanie ilości zgonów w szpitalu w miesiącu październiku 2002 r z ilością wystawionych w tym miesiącu faktur na w/w usługę.

Analiza faktur nie wykazała , że „Onyx” pobierała od rodzin osób zmarłych w SP ZOZ opłatę za przechowywanie ciała w chłodni przez pierwszą dobę. Żadna faktura nie została również wystawiona na usługę udostępniania rodzinie zmarłego pomieszczeń w celu przygotowania przez rodzinę zwłok do pogrzebu , ani też żadna faktura nie została wystawiona na usługę udostępniania innej firmie pogrzebowej pomieszczeń prosektorium w celu przygotowania zwłok do pogrzebu.

Organ antymonopolowy ustalił ponadto , że w Krasnymstawie i w jego okolicach usługi pogrzebowe świadczą następujący przedsiębiorcy :

- 1/Stefan M. z K.,
- 2/ Sławomir P. z G.,
- 3/ Zdzisław K. z R.,
- 4/ Małgorzata Sz. – Ł.,
- 5/ Józef S. z R..

Stefan M. jest przedsiębiorcą pogrzebowym , prowadzącym działalność na terenie Krasnegostawu i okolic. W roku 2002 wykonał około 260 usług pogrzebowych. Do czasu pojawienia się firmy „Onyx” miał pozycję dominującą na rynku usług pogrzebowych w Krasnymstawie i okolicach. Natomiast aktualnie, jest największym konkurentem „Onyx” na rynku. Jego zdaniem, przejawem ograniczania konkurencji na rynku usług pogrzebowych przez „Onyx” jest ograniczanie swobodnego dostępu do prosektorium i uniemożliwianie wykonania usługi pogrzebowej, poprzez szykanowanie jego pracowników przez „Onyx” oraz uzależnianie wysokości opłat za usługi prosektoryjne od tego komu rodzina zmarłego zleci wykonanie usługi pogrzebowej. Stefan M. poproszony przez organ antymonopolowy pismem z dnia 27.11.2002 oraz 19.02. 2003 o podanie danych personalnych osób, które mogą potwierdzić prawdziwość jego zarzutów nie podał żadnych nazwisk .

Małgorzata Sz. prowadzi działalność pogrzebową od 2000 r. na terenie gminy Ł.. W roku 2002 wykonała 45 usług pogrzebowych. Z usług chłodni z Krasnymstawie korzysta 2-3 razy w miesiącu . Twierdzi, że niejednokrotnie rodziny zmarłych rezygnują z usług jej firmy na skutek uzależniania przez „Onyx” daty wydania rodzinie zwłok od zlecenia Onyx usługi pogrzebowej . Ponadto Onyx utrudnia innym firmom pogrzebowym odbiór zwłok z prosektorium i nie dopuszcza tych firm do świadczenia usług. Małgorzata Sz. również nie wskazała danych personalnych osób, które mogą poświadczyć prawdziwość jej zarzutów.

Józef S. prowadzi działalność na rynku usług pogrzebowych od 10 lat na terenie gminy R. W roku 2002 wykonał około 56 usług

pogrzebowych. Od września 2002 do chwili obecnej odebrał zwłoki z chłodni 3 razy. Twierdzi, że „Onyx” zawiąza opłaty za usługi prosektoryjne, gdyż zażądał od rodziny osoby zmarłej w szpitalu 350 zł za 3 doby chłodni. Ostatecznie, po interwencji w/w przedsiębiorcy wystawił fakturę na 200 zł. Ponadto, szykanuje inne zakłady pogrzebowe dając im do zrozumienia, że Prosektorium jest wyłącznie miejscem działalności „Onyx”. Organ antymonopolowy pismem z dnia 14.02.2003 zwrócił się do w/w o przesłanie danych personalnych osób, które mogą potwierdzić prawdziwość jego zarzutów, ale nie uzyskał żadnej odpowiedzi.

Zdzisław K. prowadzi działalność pogrzebową od 2002 r. na terenie Gminy R., a także ma punkt w miejscowości T.. W roku 2002 wykonał około 70 usług pogrzebowych. Twierdzi, że Onyx nadużywa pozycji dominującej na rynku poprzez pobieranie opłat od rodzin osób zmarłych w szpitalu za mycie, golenie i ubieranie zwłok. Ponadto Onyx obniża lub nie pobiera opłat za usługi prosektoryjne, jeżeli rodzina zmarłego zleci mu wykonanie usługi pogrzebowej. Twierdził, że jego zarzuty wobec „Onyx” potwierdzą Teresa i Marian J. zam. w S.. Organ antymonopolowy pismem z dnia 03.03.2003 zwrócił się do w/w o potwierdzenie w/w informacji, ale nie uzyskał żadnej odpowiedzi.

Sławomir P. prowadzi działalność pogrzebową na terenie miejscowości G.. Złożył pisemne oświadczenie, że nie ma żadnych zastrzeżeń do działalności firmy „Onyx”.

Organ antymonopolowy ustalił, że w roku 2002 średnio zmarło na terenie K. 49 osób miesięcznie, z czego średnio 41 osób zmarło w SP ZOZ w Krasnymstawie.

Organ antymonopolowy zważył co następuje :

Rynkiem właściwym w przedmiotowej sprawie, w rozumieniu art. 4 pkt. 8 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, który ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty, oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i kosztów transportu, panują zbliżone warunki konkurencji) jest lokalny rynek usług oferowanych w budynku Prosektorium w Krasnymstawie związany z przygotowaniem zwłok do pogrzebu łącznie z przechowywaniem zwłok w chłodni (symbol z Klasyfikacji Wyrobów i Usług – 93.03.12). Dla potrzeb niniejszego postępowania w/w usługi określono jako usługi „prosektoryjne”. Jest to rynek lokalny, gdyż z w/w usług korzysta społeczność Krasnegostawu i okolic w obszarze do 30 km.

Aby stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki, polegającej na nadużywanie pozycji dominującej, poprzez narzucanie uciążliwych warunków umowy, przynoszących przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści tj. praktykę opisaną w art. 8 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów musi udowodnić, że okoliczności sprawy wypełniają następujące przesłanki:

- narzucanie przez przedsiębiorcę warunków umowy,
- uciążliwy charakter tych warunków,
- nieuzasadnione korzyści jakie odnosi przedsiębiorca na skutek stosowania przedmiotowej praktyki .

Narzucanie uciążliwych warunków umowy musi mieć charakter przymusowy , wymuszony przez przedsiębiorcę dominującego z racji posiadanej siły rynkowej . Fakt narzucenia przez przedsiębiorcę warunków umowy musi być w określonym stanie faktycznym udowodniony a nie domniemany.

Za uciążliwy warunek umowy uznać należy każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron umowy ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju.

Nieuzasadnione korzyści jakie przedsiębiorca osiąga na skutek stosowania praktyk zakazanych prawem są odpowiednikiem uciążliwych warunków umowy. Nieuzasadnione korzyści oznaczają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju .

„Onyx” w Krasnymstawie będąc jedynym dzierżawcą jedynego w Krasnymstawie budynku przeznaczonego do świadczenia usług prosektoryjnych posiada silną pozycję dominującą na lokalnym rynku usług prosektoryjnych w rozumieniu art. 4 pkt. 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (przez pozycję dominującą rozumie się pozycję przedsiębiorcy , która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym poprzez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się , że przedsiębiorca ma pozycję dominującą , jeżeli jego udział w rynku przekracza 40 %) .

Organ antymonopolowy, jak wykazano wyżej, nie zgadza się ze stanowiskiem „Onyx”, że jego działalność na rynku usług prosektoryjnych nie ma cech monopolu. Jednakże posiadanie pozycji dominującej nie jest zabronione przepisami prawa, zakazane jest jedynie jej nadużywanie.

Przejawem nadużycia pozycji dominującej przez „Onyx” jest narzucanie kontrahentom uciążliwych warunków umowy. W

przedmiotowej sprawie „Onyx” świadcząc usługi prosekcyjne działa w warunkach pozbawionych konkurencji, a więc w stosunkach z kontrahentami oraz konsumentami potencjalnie może wykorzystywać swoją siłę rynkową narzucając im warunki umowy.

Rodziny osób zmarłych w szpitalu nie mają możliwości wyboru firmy, która będzie wykonywać usługi prosekcyjne wobec osoby zmarłej. Argumentacja „Onyx”, który wywodzi że skoro rodziny osób zmarłych w SP ZOZ nie usiłowały negocjować warunków umowy, to warunki te nie były im narzucone, nie jest trafiona. Tylko narzuceniem warunków umowy, a nie ich aprobatą przez rodziny osób zmarłych można wyjaśnić fakt, że osoby te płaciły bez sprzeciwu za usługi, które powinny być wykonywane bezpłatnie.

Bezpłatny charakter usług prosekcyjnych takich jak mycie, golenie, ubieranie oraz ułożenie zwłok w trumnie oraz przechowywanie zwłok w chłodni przez 1 dobę jest bezsporny.

Wynika to przede wszystkim z treści umowy najmu prosektorium pomiędzy „Onyx” a SP ZOZ w Krasnymstawie, potwierdzony dodatkowo wyjaśnieniami SP ZOZ złożonymi w toku postępowania.

W opinii organu antymonopolowego, opłaty pobierane przez przedsiębiorców dzierżawiących od szpitali pomieszczenia chłodni i prosektorium od rodzin osób zmarłych w szpitalu, za przygotowanie zwłok do pogrzebu tj., mycie, golenie, ubieranie, włożenie do trumny, przechowywanie zwłok w chłodni oraz za udostępnienie pomieszczeń rodzinie zmarłego celem przygotowania przez nią zwłok do pogrzebu, wypełniają kryterium uciążliwych warunków umowy. Usługi takie, zdaniem organu antymonopolowego, wykonywane w stosunku do osób zmarłych w szpitalu, powinny być wykonywane bezpłatnie. Wynika to, wobec braku szczegółowych regulacji prawnych w tym zakresie, z treści art. 354 par 1 k.c., który stanowi, że dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno – gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje – także w sposób odpowiadający tym zwyczajom.

Organ antymonopolowy na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego stoi na stanowisku, że ustalonym zwyczajem tego typu jest, że obowiązki takie obciążają szpital, który powinien wykonywać je bezpłatnie w ramach świadczeń zdrowotnych. Zwyczaj ten ukształtował się w wyniku kilkudziesięcioletniego obowiązywania, aktualnie już nieobowiązującej, Instrukcji 35/61 Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie regulaminów szpitalnych (Dz.Urz.MziOS Nr 13, poz. 89) z dnia 9 czerwca 1961 r., zgodnie z którą w par. 20 „ personel szpitala obowiązany jest zwłoki osób zmarłych w szpitalu przed

włożeniem do trumny umyć , ogolić , ubrać w odzież w której zmarły przybył do szpitala”. O istnieniu zwyczaju w tym zakresie świadczy fakt, że wspomniany sposób postępowania jest powszechnie stosowany przez ogół szpitali, w tym również był stosowany w SP ZOZ w Krasnymstawie, znany i aprobowany przez społeczeństwo. Powyższe stanowisko uzasadnione jest także celem społeczno – gospodarczym usług zdrowotnych, albowiem usługi te w stosunku do osób ubezpieczonych powinny być wykonywane bezpłatnie (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego z dnia 20 lutego 2002 r. – sygn. akt XVII Ama 15/01). Szpital podzlecając wykonanie przedmiotowych usług nie zwolnił się z obowiązku i odpowiedzialności za wykonanie przedmiotowych usług stosownie do art. 474 k.c. Skoro zatem brak jest podstaw do pobierania opłat przez szpital za usługi związane z przygotowaniem ciała do pogrzebu , brak jest również podstaw, by podwykonawca szpitala – firma dzierżawiąca prosektorium miała prawo pobierania opłat za usługi mycia , golenia , ubierania , włożenia do trumny zwłok osób zmarłych w szpitalu. Uwagi powyższe dotyczą również usługi przechowywania zwłok w chłodni przez okres potrzebny do przygotowania pogrzebu. Zatem, pobieranie przedmiotowych opłat przez dzierżawcę prosektorium jest bezprawne . Skoro usługi powyższe powinny być świadczone przez pracowników prosektorium bezpłatnie , to bezpodstawne jest pobieranie opłat od rodziny osoby zmarłej w SP ZOZ za udostępnienie pomieszczeń w celu przygotowania przez nią zwłok do pogrzebu. Przecież rodzina zmarłego „wyręcza” pracowników prosektorium z wykonywania usług o charakterze bezpłatnym.

Skoro pobieranie opłat za usługi, które powinny być wykonywane bezpłatnie jest bezprawne, to stanowi to uciążliwy warunek umowy. Pieniądze jakie dzierżawca prosektorium pobiera za wykonywanie w/w usług stanowią o nieuzasadnionych korzyściach po stronie przedsiębiorcy.

„Onyx” w toku postępowania potwierdził, że pobiera opłaty kwestionowane przez organ antymonopolowy . Wynikało to bezspornie z przedstawionego cennika usług. Wobec powyższego, bez znaczenia dla prawnej oceny takiego zachowania jest okoliczność, że pobierał przedmiotowe opłaty nie od każdej rodziny osoby zmarłej w SP ZOZ.

Wprawdzie w toku postępowania zmienił stosowany cennik , eliminując z niego pozycje kwestionowane przez organ antymonopolowy, jednakże nie sposób zaprzeczyć, że uczynił to dopiero w wyniku toczącego się postępowania.

W ocenie organu antymonopolowego, stosowana przez „O.” praktyka stanowiła ewidentne nadużycie pozycji dominującej na rynku, przy czym podkreślić należy jej aspekt antykonsumencki.

Mając powyższe na względzie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów orzekł jak w punkcie I sentencji decyzji.

Organ antymonopolowy nie nałożył na „Onyx” kary pieniężnej, zgodnie z dyspozycją art. 101 ust.2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tylko i wyłącznie z tej przyczyny, że kwota jaką Prezes UOKiK może ukarać przedsiębiorcę tj. nie więcej jak 10 % przychodu osiągniętego przez tego przedsiębiorcę w roku 2002 tj. roku rozliczeniowym poprzedzającym rok wydania decyzji, jest mniejsza od ustawowych ram tej kary określonych od 1000 do 5 000 000 euro.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dokonał również oceny, czy zarzucone „Onyx” działania takie jak odmowa udostępniania innym firmom pogrzebowym pomieszczeń prosektorium celem przygotowania przez nie zwłok do pogrzebu, odmowa przyjęcia zwłok do chłodni oraz ogólne „szykanowanie” konkurencyjnych firm pogrzebowych przez „Onyx” stanowią praktykę, polegającą na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania lub rozwoju konkurencji tj. naruszenia art. 8 ust. 2 pkt 5 ustawy.

Na wstępie zaznaczyć należy, że nie każde utrudnianie konkurentom przez przedsiębiorcę wynajmującego prosektorium dostępu do prosektorium uzasadnia ingerencję organów antymonopolowych.

Ingerencja taka możliwa jest tylko wtedy, gdy działalność przedsiębiorcy narusza przepisy prawa antymonopolowego, a dodatkowo działania te nie są zalegalizowane przez inną ustawę.

W przedmiotowej sprawie „Onyx” będąc w oparciu o umowę cywilnoprawną jedynym najemcą prosektorium i tam świadcząc usługi prosektoryjne ma zagwarantowany prawnie monopol na te usługi.

Powyższe oznacza, że już z samej umowy najmu wynika ograniczenie dostępu firm konkurencyjnych do budynku prosektorium. Pozycja dominująca na rynku usług prosektoryjnych stwarza mu, poprzez pierwszeństwo kontaktu z rodziną osoby zmarłej, uprzywilejowaną pozycję na rynku usług pogrzebowych. Zakazane jest z punktu widzenia

ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nadużywanie pozycji dominującej na rynku usług prosektoryjnych w celu zapewnienia sobie lepszych warunków prowadzenia działalności na rynku usług pogrzebowych kosztem konkurencji. Działania takie stanowią przejaw przeciwdziałania ukształtowaniu się warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji tj. wypełniają przesłanki art. 8 ust. 2 pkt. 5 ustawy.

Legalność działań „Onyx” jako monopolisty wyznaczają ramy zawartej umowy najmu oraz ogólnych przepisów prawa, w tym ustawy o działalności gospodarczej, ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Z punktu widzenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie jest praktyką, polegającą na nadużywaniu pozycji dominującej opisaną w art. 8 ust.2 pkt. 5 uniemożliwienie innym przedsiębiorcom pogrzebowym wykonywania działalności gospodarczej w siedzibie firmy „Onyx” o ile takie zasady stosowane są jednolicie wobec wszystkich przedsiębiorców pogrzebowych będących konkurentami „Onyx”. Suwerenną decyzją każdego przedsiębiorcy w świetle zasady swobody działalności gospodarczej jest decyzja, czy wyraża zgodę na prowadzenie działalności konkurencyjnej w siedzibie własnej firmy. W okolicznościach niniejszej sprawy suwerenność ta ograniczona jest treścią zawartej umowy najmu, która nakazuje Najemcy umożliwienie przygotowania zwłok do pogrzebu firmie pogrzebowej wybranej przez rodzinę zmarłego. Działanie przeciwne narusza wprowadzie postanowienia umowy najmu, nie jest jednakże zarzutem możliwym do podniesienia w postępowaniu antymonopolowym. Uwagi powyższe nie dotyczą uniemożliwiania przez „Onyx” rodzinie zmarłego własnoręcznego przygotowania zwłok do pogrzebu. Działania rodziny zmarłego w tym względzie nie mają charakteru działalności gospodarczej, a więc nie są konkurencyjne względem działalności „Onyx”. Ponadto „Onyx” za udostępnienie pomieszczeń rodzinie zmarłego w celu przygotowania przez nią zwłok do pogrzebu nie może pobierać żadnych opłat, odmiennie jak w przypadku udostępniania pomieszczeń innej firmie pogrzebowej.

Nie jest również praktyką opisaną w art. 8 ust. 2 pkt. 5 ustawy odmowa konkurencyjnej firmie pogrzebowej przyjęcia zwłok do chłodni, nawet gdyby okazało się, że w chłodni były wolne miejsca. Stanowi to z pewnością naruszenie warunków umowy najmu, ale nie uzasadnia ingerencji organu antymonopolowego, chyba, że przedsiębiorca wykaże, że celem i skutkiem takich działań było ograniczenie konkurencji na rynku.

Zarzuty konkurencji „Onyx” dotyczące wywierania presji na rodzinę osoby zmarłej w celu zlecenia „Onyx” usługi pogrzebowej, gdyby

znalazły potwierdzenie w materiale dowodowym , stanowiłyby okoliczności mogące wpłynąć jedynie na ocenę realizacji przez „Onyx” warunków umowy najmu, nie zaś być podstawą zarzutu o stosowanie praktyki monopolistycznej. Jedyne aspekty w/w zarzutu , jaki organ antymonopolowy poddał szczegółowej analizie i pod kątem której gromadził materiał dowodowy to , ewentualne uzależnienie przez „Onyx” wysokości opłaty pobieranej od rodziny osoby zmarłej od zlecenia „Onyx” usługi pogrzebowej . Konkurenci „Onyx” twierdzili , że „Onyx” obniża opłaty za usługi prosektoryjne lub wręcz z nich rezygnuje, jeżeli rodzina zleci „Onyx” usługę pogrzebową . Stosowanie przez „Onyx” takich praktyk, jak również stosowanie praktyk , polegających na uzależnieniu wyznaczenia przez „Onyx” dogodnej dla rodziny daty i godziny wydania zwłok od zlecenia „Onyx” wykonania usługi pogrzebowej nie znalazło potwierdzenia w materiale dowodowym sprawy.

Zgodnie z art. 7 kpa (w toku postępowania organy administracji państwowej stoją na straży praworządności i podejmują wszelkie kroki niezbędne do dokładnego wyjaśniania stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy , mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli) w związku z art. 77 par 1 kpa (organ administracji państwowej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy) organ antymonopolowy obowiązany jest prowadzić postępowanie zgodnie z zasadą prawdy obiektywnej . Oznacza to , że organ antymonopolowy wydaje decyzję administracyjną jedynie w oparciu o pełny , obiektywnie ustalony stan faktyczny.

W postępowaniu administracyjnym wszczętym z urzędu , na podstawie art. 232 kpc w związku z art. 81 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, oraz na podstawie art. 77 1 kpa ciężar dowodu spoczywa na organie administracyjnym. Oznacza to , że w postępowaniu przed Prezesem UOKiK , na nim to spoczywa obowiązek udowodnienia zarzucanej praktyki .

Skoro organ antymonopolowy nie zebrał w toku postępowania dowodów, które potwierdziłyby zasadność skargi przedsiębiorców pogrzebowych będących konkurentami „Onyx” , brak jest podstaw, by stwierdzić, że „Onyx” w przedmiotowej sprawie naruszył przepisy art. 8 ust. 2 pkt. 5 ustawy o ochronie (..), poprzez przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania lub rozwoju konkurencji .

Mając powyższe na względzie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w punkcie II decyzji nie stwierdził naruszenia zakazu określonego w art. 8 ust. 1 i 2 pkt. 5 .

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...) w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c.- od decyzji niniejszej przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia , za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie .

Otrzymuje :

1/ Adw. M.K. Lublin

Z upoważnienia Prezesa UOKIK
Dyrektor Delegatury w Lublinie
Ewa Wiszniowska